

NAKU

NASJONALT KOMPETANSEMILJØ
OM UTVIKLINGSHEMNING

Nivå og kvalitet på kunnskapen

Synet på hva som regnes som gyldig kunnskap har et vidt spenn. Innen enkelte fag eksisterer en standard med vekt på randomiserte kontrollerte studier, og hvor ”best practice” innebærer praksiser det finnes forskningsmessig bevis for at har de effekter man søker å oppnå. Innen naturvitenskapen er dette velkjente standarder, gullstandarder, og med velprøvde og veletablerte design. Innen andre fag har man tilnærmet seg samme standard, men foretatt metodiske justeringer og utviklet alternative design basert på at de fenomenene man søker å studere har en kompleksitet og struktur som vanskelig lar seg dekomponere slik at man får gjennomført kontrollerte studier på samme måte som innen enkelte av naturvitenskapene. Dette er ofte tilfellet i samfunnsvitenskapelige fag. En rekke fagområder er konstruert på basis av flere fag og vitenskaper. Disse vil naturlig nok hente sitt kunnskapsgrunnlag fra de rådende vitenskapssyn og kombinasjoner av disse. I tillegg finnes det innen flere av fagområdene praksiser som ikke utelukkende baserer seg på den strengeste form for vitenskapsbaserte evidens, men hvor man har etablerte modeller og tilnærminger som er utviklet erfaringsbasert og gjennom faglige diskurser. I noen grad vil en finne at dette er praksiser som ”låner” sin legitimitet ved å støtte seg til forskning fra tilsvarende faglige praksiser uten at det er undersøkt eksplisitt om det er grunnlag for en slik generalisering av forskningen.

Vi har lagt til grunn at fagmiljøene selv har kjennskap til hva som er dokumentert til nå, og hva som regnes som ”best practice”. Eksempelvis vet vi at det innen visse deler av miljøarbeidet, det målrettede miljøarbeidet, finnes en lang rekke naturvitenskapelige studier som gir føringer for ”best practice”. Tilsvarende vet vi at det innen andre deler av miljøarbeidet, medvirkningsprosesser og selvbestemmelse, så styres dette mer av ideologiske, normative og rettighetsmessige føringer med liten grad av evidensbaserte tilnærminger til selve miljøarbeidet som utøves med dette som formål. Det finnes evidens for en sammenheng mellom redusert bruk av tvang og makt og selvbestemmelse, men det er mindre klart på hvilken måte selvbestemmelsen fører til reduksjonen i tvangsbruken, og hvilke elementer ved den som først og fremst aktualiseres.

Den kunnskapen som formidles i vår kunnskapsbank har et svært forskjellig nivå med hensyn til vitenskapelighet. Alt som ligger ute i selve kunnskapsbanken er vurdert av sentrale forskere og fagpersoner med god oversikt over det aktuelle området. Der det vises til lover, forskrifter, offentlige dokumenter, fagbøker, fagtekster, forskning og utviklingsprosjekter, så har disse den standard som en kan forvente av slike, og er med det også å regne som gyldig kunnskap innen det aktuelle fagtemaet. Utfordringen vil ligge i å ha en oppdatert kunnskapsbank hvor ny informasjon og kunnskap legges til eller overtar.

De gode eksemplene som i noen grad er forsøkt formidlet i kunnskapsbanken, knytter det seg noen særlige utfordringer til. For det første er det i seg selv ganske krevende å samle dem inn og beskrive dem kortfattet og konsist. For det andre vil eksemplene ofte være betinget av en rekke forhold som ikke nødvendigvis er de som fremhever dem til gode eksempler i den aktuelle situasjonen, men som kan være avgjørende nok for om man vil lykkes eller mislykkes hvis man forsøker å kopiere eksemplet. For det tredje er det i svært få tilfeller gjennomført studier eller forskning for å dokumentere effekten av eksemplene som trekkes fram. Innen norsk og nordisk velferdsforskning er det sjelden vare, å komme over ”praksiser” som det ikke også hefter noe negativt ved. Det er med

andre ord vanskelig å forestille seg gode eksempler som ikke også innebærer svakheter eller kritikkverdige forhold. De gode eksemplene vi legger fram er med andre ord ikke ”best practice” i betydningen praksiser som etter å ha vært gjenstand for vitenskapelige undersøkelser viser seg å være de som gir best effekt. Vi mener likevel at de egner seg til å beskrive noen mulige tilnærminger, være grunnlag for faglige drøftinger, og til å inspirere til faglig utvikling. Ansvaret for å legge til rette for, og å ivareta kvalitetssikring, ligger fortsatt hos de med det faglige og administrative ansvaret for tiltaket.